

8. ŽODYNAI

Mokydamiesi kokio nors dalyko neapsieiname be žodynų. Pagal informacijos pobūdį skiriami **enciklopediniai** ir **lingvistiniai** žodynai. **Enciklopediniuose** žodynuose stengiamasi aprėpti tam tikrų mokslo sričių sąvokas, jas paaiškinti, pateikti faktinių duomenų apie tam tikrus reiškinius. **Lingvistiniuose** žodynuose aiškinami patys žodžiai, o ne sąvokos, juose nurodomos leksinės žodžių reikšmės, pateikiama gramatinė, fonetinė, kartais etimologinė, stilistinė žodžių charakteristika. Pagal paskirtį pirmiausia skiriami du lingvistinių žodynų tipai: **bendrieji** ir **specialieji**. **Bendrieji** žodynai yra tokie, kuriuose fiksuojami plačiai vartojami žodžiai. **Specialieji** – tai kurios nors atskiros mokslo šakos ar veiklos srities žodžius, daugiausia terminus, fiksuojantys žodynai. Būdingiausi specialiųjų žodynų pavyzdžiai yra **terminų** žodynai (pvz., fizikos, verslo, teisės).

Mokydamiesi užsienio kalbos galime naudotis **dvikalbiais** arba **vienakalbiais** žodynais. Verstiniai **dvikalbiai** (taip pat trikalbiai ar **daugiakalbiai**) žodynai – tokie, kuriuose vienos kalbos žodžiams pateikiami kitos kalbos (ar kitų kalbų) atitikmenys. **Vienakalbiai** žodynai yra **aiškinamieji** žodynai, kuriuose kokios nors kalbos žodžiai aiškinami ta pačia kalba. Aiškinamuosiuose žodynuose apie žodį galime rasti tokios informacijos:

- reikšmė (visos reikšmės);
- rašyba;
- tarimas (transkripcija);
- gramatinė informacija (kokia kalbos dalis, daiktavardžio daugiskaitos forma, veiksmažodžio formos, būdvardžių laipsniai ir pan.);
- daryba, išvestinės formos;
- kolokacijos (žodžių junginiai), sinonimai, antonimai;
- vartosenos pavyzdžiai;
- vartojimo dažnumas;
- etimologija (kilmė);
- registras, stilistiniai ypatumai.

Aiškinamieji žodynai gali būti skirti gimtakalbiams kalbos vartotojams arba kitakalbiams mokiniams. Tokie kitakalbiams skirti **mokomieji** žodynai paprastai būna orientuoti į tam tikrą kalbos mokėjimo lygį – jie skiriami elementarią, vidutinę arba aukštą užsienio kalbos kompetenciją turintiems mokiniams. Mokomieji užsienio kalbos žodynai gali būti tikslingai adresuoti pradinio, pagrindinio ar vidurinio ugdymo pakopos mokiniams, kolegijų ar universitetų studentams.

Paveikslėlių žodynai dažnai būna skirti pradedantiesiems, tačiau iliustracijų (nuotraukų, paveikslėlių) pateikiama ir specialiuosiuose **terminų** žodynuose, pvz., botanikos, zoologijos, medicinos ir pan. Šiuo metu randasi vis daugiau **internetinių** daugiakalbių paveikslėlių žodynų.

Mokydamiesi užsienio kalbos galime naudotis ne tik universaliais žodynais, bet ir specifiniais – **sinonimų, antonimų, rašybos, tarimo, kolokacijų** žodynais bei išsamiais **tezaurais**. Lingvistiniai žodynai taip pat gali būti ir specialieji – **etimologiniai, istoriniai, frazeologizmų, tarptautinių žodžių** ir kt. Atskirą rūšį sudaro citatų, aforizmų, humoristiniai ir pan. žodynai.

Literatūra:

http://ualgiman.dtiltas.lt/leksikografija_ir_zodynu_tipai.html Žiūrėta 2013 balandžio mėn.

<http://esl.fis.edu/learners/advice/dic.htm> Žiūrėta 2013 balandžio mėn.

<http://www.cuil-ebooks.net/html/lexico/link5.htm> Žiūrėta 2013 balandžio mėn.